

Не крадіть конфлікти,
краще допоможіть в їх розв'язанні

Київ – 2001

Не крадіть конфлікти, краще допоможіть в їх розв'язанні. – К., 2001. – 30 с.

ISBN

Широкому колу читачів і читачок пропонується книга, присвячена одному з засобів розв'язання конфліктів, який передбачає добровільне залучення до цього процесу третьої сторони, яка виступає посередницею. Цей процес має ще назву “медіація”. В деяких країнах медіації мають широке використання і законодавче обґрунтування. В Україні це ще не набрало широкого застосування, хоча, на думку авторів, для цього є всі перспективи.

Книга може зацікавити теоретиків і практиків, а також тих, хто хотіли би ними стати у самому широкому вивченні конфліктів.

Вступ, редагування, упорядкування Олена Сулова

Видання здійснене за підтримки
УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ФОНДУ

© Український жіночий фонд

Що таке **медіація**? Якщо говорити про слово, то воно походить від “media” – середнє. Якщо говорити про глибинний сенс, то це переконання, що проблеми в суспільстві можна вирішити, якщо ми використовуємо нові методи співпраці.

Якщо Ви бажаєте знайти тотожне в українській мові, спробуйте застосувати термін “примирення”.

Слово “примирення” знайоме раніше, а сенс майже той самий. Зустрічається воно (і слово, і поняття) в самих різних сферах.

В цій книзі ми й спробуємо торкнутися цих сфер.

Лише торкнутися, бо для того, щоби навчитися ненасильницьким шляхом допомагати іншим уладнувати проблеми (часом складні й неоднозначні), треба вчитися постійно, застосовуючи як академічне навчання, так і досвід повсякдення.

Це не посібник і не розважальне читиво. Це швидше мозаїка на тему.

Якщо у Вас виникне таке бажання, зазирніть на останні сторінки, і знайдіть там координати організацій, які певний час вже працюють в цій царині.

Навчаючись трансформувати свої конфлікти, ми можемо вчитися допомагати це робити й іншим.

Хай щастить Вам на цьому шляху!

З повагою

Український жіночий фонд

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

...

Проблема конфлікту стара як світ. Витоки її дослідження ведуть до стародавніх філософів, які намагалися винайти джерело розвитку навколишнього світу. Китайські філософи вже в УІІ - УІ ст. до Р.Х. бачили джерело руху всього, що існує, у взаємостосунках, притаманних матерії позитивних (янь) та негативних (інь) начал. У Давній Греції важливе місце в пізнанні світу займало вчення про протилежності та їх ролі у виникненні речей.

Велику увагу дослідженню конфліктів у суспільстві приділяв Н.Макіавеллі. Розглядаючи конфлікти різних рівнів, він відзначав їх позитивну роль у розвитку суспільних процесів. Проте до кінця ХУІІІ ст. мислителі, які вивчали конфлікт, зводили його до проблем панування та підлеглості, які вирішуються, насамперед, завдяки регулюючій діяльності держави.

Поняття конфлікту можна розглядати під різними кутами зору.

З позиції **словесності** – це зіткнення протилежних сторін, думок, сил; серйозні розбіжності, гостра суперечка.

З позиції **соціології** – це вища стадія розвитку суперечностей в системі відносин людей, соціальних груп, соціальних інститутів, суспільства в цілому.

З позиції **психології** – це зіткнення протилежних цілей, інтересів, позицій, думок чи поглядів суб`єктів взаємодії.

З позиції **політології** – це не просте зіткнення, а пов`язане з ускладненнями та боротьбою у владних відносинах.

Раніше радянські вчені, вважаючи конфлікт вищою стадією розвитку протиріч, поділяли їх на антагоністичні, властиві «експлуаторському» ладові, та неантагоністичні, притаманні соціалістичному суспільству. І річ не тільки в тім, що «соціалістичні» конфлікти виявилися у низці випадків гострішими і «небезпечнішими» від «капіталістичних»; головна помилка полягала в положенні про можливість існування суспільства чи взагалі безконфліктного, чи з невеликою кількістю локальних конфліктів.

Не заглиблюючись у критику старих підходів, неприпустимість яких для більшості сучасних дослідників і дослідниць є очевидною, зупинимося на з'ясуванні суті посередництва у трансформації конфліктів, як сфери, якій, на наш погляд, ще не приділяють нині достатньо уваги в Україні і світі.

Вивчаючи конфлікти, слід брати до уваги чинник зростання великої практичної потреби в конфліктологічних підходах. Сучасні дослідження звертають увагу на недостатньо розроблену проблему, пов'язану з регулюванням конфліктів та управлінням ними, співвідношенням суперництва і співробітництва. На часі перехід української конфліктології від загальнотеоретичних досліджень та аналізу фундаментальних категорій до прикладних аспектів, від пояснювальних функцій до конструктивних.

Для локалізації конфліктогенного поля дуже важливо знати і вміти вибрати способи і стиль поведінки в конфліктній ситуації. Тут є кілька підходів. Їх можна умовно поділити на морально-правовий, примусово-переговорний, силовий, ідеалістичний.

Морально-правовий (нормативний підхід) робить можливим врегулювання конфлікту за допомогою вибору правових і моральних норм. Результативність залежить від того, чи є між сторонами згода стосовно цих норм.

Силовий підхід використовується, коли за нерівності партнерів сильніша сторона намагається придушити слабшу й нав'язати їй свою волю. Але використання цього методу призводить до досить складних наслідків: здебільшого причина не усувається, тому зберігається загроза нового загострення.

Реалістичний підхід називають ще методом торгу, або примусово переговорним. Суть конфлікту за такого підходу розглядається як вроджене прагнення людини до панування. Оскільки всі панувати не можуть, відбувається примус з боку тих, хто панує.

Ідеалістичний підхід має місце, коли всі зацікавлені сторони, незалежно від стану і статусу, встановлюють взаємовідносини, прийнятні для всіх, що відповідають індивідуальним поглядам кожного і кожної. За основу береться визнання того, що на даний момент усі сторони зазнають небажаних втрат, але зрештою всі виграють. Задоволення інтересів відбувається без явного чи прихованого примусу, що забезпечує «самопідтримку» досягнутої ситуації.

Інтегративний етап передбачає, що кожна зі сторін, забуваючи про свої попередні цілі й цінності, знаходить нові - взаємоприйнятні. У процесі реалізації цього способу важливо зрозуміти: оскільки вибір цілей і засобів їх досягнення теоретично безмежний, то неодмінно знайдеться вибір неконфліктного характеру.

Доки ми виростаємо, на нас падає безліч філософій та цінностей, кожна впливає на наш особистий погляд. Процес починається в дитинстві і продовжується все життя. Тому багато знань і навичок для проведення медіації більшість з нас отримує до того, як познайомляться з самим словом "медіація". Але виникає питання, чому тоді деякі медіатори більш успішні, ніж інші? Ідеальний підхід в допомозі іншим розв'язати конфлікт в тому, щоби намагатися зробити це якнайкраще, не заподіявши мінімальної шкоди. Просто?.. Як все геніальне.

При розв'язанні конфліктів – не має значення яким засобом (суд, посередництво тощо) – важливо дотримуватися таких цінностей, як справедливість, любов, співпереживання, емпатія, благодійність, розуміння, пробачення, повага до інших і спокійне ставлення до того, що люди не обов'язково змінюються так, як цього бажаємо ми. Водночас не треба забувати і про інший "комплект" цінностей – скептицизм, егоїзм, потребу в ієрархії, владність, передбачуваність, суворість, авторитарність, ворожість, почуття хаотичності світу. Хотілося б вірити, що медіатори будуть використовувати перший набір цінностей, хоча реально це може бути постійне намагання подолати в собі саме другі. Бо один з шляхів забезпечити підтримку чи відновити переконання сторін в успішному результаті – переглянути можливі джерела наших цінностей.

Тому можна виокремити чотири напрямки, які не є вичерпними, а швидше з них можна почати розмову про традиції мудрості та грані справедливості, що так важливі для медіації. Це:

- медіатор як путівник, орієнтир і радник
- поширення хаосу
- дар ритуального слухання
- духовні цінності в тупику

Медіатор як путівник, орієнтир і порадник

Можливо, перші рішення, які приймають медіатори, вивчаючи навички та приступаючи до нової справи, це те, наскільки директивними вони мають бути, проводячи медіацію. З одного боку, вони НЕ ПОВИННІ нав'язувати чи пропонувати готові рішення, з іншого – ПОВИННІ контролювати перебіг і напрямок медіації як такої.

Наше нечітке розуміння і неточна класифікація стилів медіаторів робить ризикованим прогнозування, чому дехто з медіаторів віддає перевагу окремим зустрічам з сторонами конфлікту перед роботою з ними в діалоговому режимі. Одним з пояснень може бути, що одні вірять у мудрість людей знайти оптимальний шлях до задовільного рішення. Інше пояснення, що вони вільніше почувуються вираженням емоцій під час медіацій. Вибір залежить також від того, наскільки медіатори схильні до окремих людей, які задіяні в конфлікті.

Звідки походить те чи інше переконання? Різні релігії звертаються до теми провідних постатей. Ось приклад з таоїзму (Глава 17 Тао Те Чин), де йдеться про вигоди недирективного управління:

“Коли майстер управляє, люди
навряд чи знають про його існування.

Найкраще, коли лідера люблять.

Далі іде лідер, якого бояться.

Найгірше, коли лідера зневажають.

Якщо ви не вірити людям,

Ви робите їх ненадійними.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

МАЙСТЕР не говорить, а діє.

Коли зроблена робота МАЙСТРА,

Люди говорять: “Чудово!

Ми це зробили – зробили самі!”

В ідеалі кожна медіація надає можливості для сторін знаходити рішення. Медіатор – це хореограф творчого процесу, під час якого, люди, які потрапили в конфліктну ситуацію, мають можливість зробити вибір з найменшим впливом зовнішніх факторів (особливо, якщо ці фактори можуть тиснути на процес прийняття рішень). Коли хореографія витончена, обережна і мистецька, а також менше контролює людей при прийнятті рішень, то вони “роблять це самі” і вважають, що їхнє сприйняття “діалогової справедливості” (в якій вони самі брали участь) значно підвищилося.

Глава 10 Тао Те Чин говорить також про цінність менш примусового підходу.

“Народжувати і плекати,

Мати без володіння,

Діяти без очікування винагороди,

Управляти без намагання контролювати –

Ось найвища чеснота.”

Доки сторони медіації набудуть спроможності приймати добрі рішення, вони підсвідомо мають віддати перевагу здійсненню контролю медіатору, щоби прийти до результату. Проте, потім ці ж самі люди можуть пручатися проти цього рішення, особливо, якщо постать медіатора має дещо авторитарний характер. Мудрі медіатори вчать вчасно відходити від небезпечної прірви, непомітними шляхами допомагаючи із самовизначенням.

Згадаймо Євангеліє від Луки (24, 15 – 27). Після того, як Марія Магдалина з іншими жінками знайшли порожню гробницю після розп'яття Христа, а по тому й Петро це підтвердив, Христос приєднався до своїх учнів, не назвавши себе і навіть не сказавши, що

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

в нього є чудове пояснення того, що сталося. Натомість він почав розпитувати: “Що це за розмова, що ви, ідучи, ведете між собою?” (24, 17), “Що таке?” (24, 19) і “почавши від Мойсея, та від усіх пророків, він вияснював їм те, що в усім Писанні стосувалося до нього.” (24, 27). А коли ті, до кого він промовляв, досягли околиць Емауса, він вдав, що хоче піти, але його вмовили лишитися на вечерю. Лише наприкінці вечері було впізнане Христа, але він зник у ту ж мить.

Ця притча демонструє, що **непрямі шляхи розв’язання проблеми вимагають часу**. Вони вимагають спостереження і роздумів. Врешті-решт, рішення часто виникають після того, як тривала розмова закінчиться, і буде трохи часу відійти від втоми.

Спокуса медіатора – “сказати” рішення – очевидна. Інколи медіатори просто втрачають надію на те, що люди здатні знайти оптимальне для них рішення. Інколи це пов’язане з браком часу, інколи зі стилем медіатора, інколи з умовами, в яких це відбувається, але, за великим рахунком, це не має значення, бо в цьому випадку зникає, як примара, можливість оптимального і “повноважного” рішення, знайденого самими сторонами.

Поширення хаосу

Люди приходять за допомогою в розв'язанні конфлікту тоді, коли самі знаходяться в стані хаосу. Побоювання, непорозуміння, страх є спільними, а тому водночас є й механізмами подолання.

Глава 72 Тао описує сценарій і пропонує відповідь:

“Коли вони більше не вірять в себе,
то починають залежати від влади.

Тоді майстер робить крок назад,
Щоби люди не знітилися.
Він вчить без навчання,
Щоби люди не повинні були щось вчити.”

Глава 65 Тао відлунює це.

“Стародавні Майстри
не намагалися виховувати людей,
але люб'язно вчили їх не знати.

Коли люди думають, що знають відповіді,
їх важко вести.
Коли люди знають, що не знають,
Вони можуть знайти власний шлях.”

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

Важко досягти, так званої, розподіленої та взаємопов'язаної справедливості, коли людина чи люди підтримують догматичну інтерпретацію проблеми чи запита, тобто, коли люди думають, що вони знають **ВІДПОВІДЬ**. Тоді завдання медіатора – легенько сколихнути систему переконань і вірувань, м'яко підвести людину до сумнівів.

Підштовхуючи людину за межі того, що вона знає, до несподіваних почуттів, фактів, зв'язків та можливих рішень, медіатор створює ще більше хаосу. Згідно теорій розв'язання проблем, медіатор дробить позиційне ведення переговорів на складові засадничі інтереси, водночас упереджуючи їх передчасне завершення.

Іншими словами, ви спочатку заплутуєте справу, щоби потім допомогти її прояснити.

Але люди пручаються “не знанню”, а тому існує ризик, що вони нав'язуватимуть свою силу і владу медіатору. Історія з добрим самарянином (Євангеліє від Луки, 10) досліджує хибність припущень, що ці, хто мають найбільше сили і влади, нададуть найбільше допомоги під час кризи. В цій історії Ісус говорить про роль ближніх, здатних на допомогу. “Один чоловік спускався з Єрусалиму до Єрихону й потрапив розбійникам, що його обдерли й побили тяжко та й пішли геть, залишивши півмертвого.” Люди, від яких він чекав на допомогу – священник та левіт – бачили чоловіка, але не зупинилися. Самарянин же – від якого не чекали допомоги – перев'язав рани і допоміг подорожньому, а наступного дня ще й лишив гроші господарю постоялого двору, аби той доглядав пораненого.

Людина, яка потерпає від “побиття” хаосом, що утворився біля неї, знаходиться у дуже важкій ситуації. Коли люди, які сприймаються в цій культурі, як такі, що можуть допомогти, дізнаються про зобов'язання людини, “побитої” хаосом, вони часто безпорадні щось зробити – як багато суддів та правників.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

Можливо, вони знають, що в них немає навичок, щоби зарадити “ранам” цієї людини.

Можливо, вони перевантажені обов’язками своїх посад.

Можливо, вони не сміють ризикувати, аби не погіршити стан цієї людини.

Тому “стороння людина” взяла на себе ризик. Але навіть тоді вона не бере на себе лікування – лише забезпечує можливість одужання.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

Дар ритуального слухання

Медіація дає можливість людям поскаржитися у безпечній атмосфері. Аксиоматичне, що приховані рушійні сили – мотивації, страхи, інтереси – заблоковані перед початком медіації. Вміння слухати, коли люди говорять про конфлікт, дає чудову нагоду розкрити ці сили. По-друге, можливість поскаржитися дає нагоду людині, в якій болить, дослідити цей біль в присутності іншої людини, повної співчуття.

Глава 27 Тао окреслює чудову філософію примирення для процесу слухання.

Ті, що добре мандрують, не мають конкретних планів
і не намагається прибути в конкретне місце.

Добрі митці слідують своєї інтуїції,
яка веде їх там, де хочеться.

Добрі вчені звільняють себе від концепцій
і тримають свій розум відкритим до всього.

Доступ до МАЙСТРІВ відкритий всім людям
і нікому нема відмови.

МАЙСТРИ готові використати всі ситуації
і нічого не втратити.

Це називається втіленням світлом.

Що означає, що людина добра, а вчить погану?

Що означає, що людина погана, а робить добру справу?

Дар слухання чудово описаний Євангелієм від Іоанна. Коли Ісус зустрів самарянку в самарійському місті Сіхар, він був зморений і присів край криниці. Ісус попросив в цієї жінки води, чим та була шокована. Чому він спитав її, жінку, і жінку з іншої пригніченої культури? Ісус переформулював її запитання – її дія має бути актом доброти, даром. Жінка задовольнилася відповіддю, і вони продовжили розмову. Ісус розпитував жінку, а вона розповіла про світлі і сумні сторінки свого життя. І вдруге здивувалася жінка, бо, хоча знала вона його дуже мало, але так виглядало, що все життя.

Історія оповідає, як сторонні люди, а медіатори – сторонні люди, задавши кілька простих запитань, багато можуть прояснити і заохочують людей до розмови.

Як в історії з самарянкою, медіатори заохочують розповідь, слухають, не перериваючи, і утримуються від штучного обмеження часу. В результаті люди набувають впевненості і ясності. Впевненості, що вони мають що сказати по справі, і ясності щодо власних потреб, вибору і можливих рішень.

Духовні цінності в тупику

В медіації уява тупику веде до потенційної невдачі. Часто, уявляючи цей тупик, людина бачить лише зачинені двері, водночас як поруч є й відчинені.

Діалог допомагає, коли пристрасті втихають, люди спокійнішають чи коли вони чують щось, що змінює їхнє розуміння проблеми.

Якщо медіація успішна на будь-якому рівні, вона містить деякі форми трансформації. Медіатор контролює процедурну динаміку втручання. Чим успроможнює забезпечення процедурної справедливості.

Міжнародні організації в справі розв'язання конфліктів

Світ, вільний від війн та кривавих конфліктів, був ідеалом, який проповідували кращі представники та представниці політологічної думки людства.

Моделі світобудови, яка б не знала воєн, пропонував Імануїл Кант в своїй праці “Вічний мир”. Засновник позитивізму Огюст Конт в своїй концепції індустріального суспільства обґрунтовував думку про те, що колись в ньому війна буде анахронізмом. Війна, підкреслював Конт, була необхідна в доіндустріальну епоху для примусу до праці лінивих та схильних до анархії людей, а також для створення великих держав. Вона виконала ці функції. З приходом індустріального суспільства, де багатство залежить не від завоювань, а від наукової організації праці, зник воєнний клас, а з ним і причини воювати. Примат перейшов до трудової діяльності, трудових цінностей. Ось чому, стверджував Конт “всі істинно філософські мислителі повинні легко, з більшим інтелектуальним і одночасно моральним задоволенням визнати, що нарешті настала епоха, коли серйозні і довготривалі війни повинні повністю зникнути у кращій частини людства”.

Філософське обґрунтування проблеми війни та миру є явищем об'єктивним. Якщо розглядати його в контексті процесу еволюції осмислення будь-якого суспільного феномену, то первинний збудник цієї проблеми знаходиться на рівні природних інстинктів. Зокрема, в цьому випадку мова йде про *інстинкт самозбереження* з одного боку, та *інстинкт агресії до оточуючих* з іншого. На певній стадії реалізації цього інстинкту суспільство починає шукати відповіді на запитання “Чому виникає конфлікт між групами людей?”, сподіваючись, що усунувши причини воєн можна буде запобігти їх виникненню в майбутньому. Цю задачу покликані вирішити філософи та політологи, про що йшла мова вище. Однак, практично реалізувати результати їх розумової діяльності, за винятком деяких випадків, дуже складно. Ось чому з давніх давен поряд з філософським осмисленням проблеми війни та миру суспільство шукало засоби практичного регулювання конфліктів. Іншими словами, “філософія миру” завжди розвивалася паралельно розвитку “праву миру”. В зв'язку з цим, мова далі піде про історію

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

міжнародно-правового врегулювання суспільних відносин до, під час, та після міжнародних конфліктів.

Серед міжнародно-правових заходів, пов'язаних з проблемами війни можна виділити наступні: превентивна дипломатія, підписання мирних договорів, підписання договорів про перемир'я, створення військових союзів, накладення санкцій, захист полонених та інші. Зрозуміло, що в різні історичні періоди всі ці категорії, як і саме поняття міжнародного права, могли варіюватись. Однак, їх зміст, цілі, задля яких до них вдавалася міжнародна спільнота, були здебільшого однаковими: запобігання війні, вирішення конфліктних ситуацій мирними засобами, припинення війни, захист населення воюючих сторін, тощо.

Найдавнішою згадкою про спробу врегулювати відносини є договір між царем Хаттушилем та єгипетським фараоном Рамзесом II, укладений близько 1300 року до Р.Х. В частині про цілі договору йшла мова про те, що “Бог не дасть завдяки договору статися ворожнечі між ними (між цими двома правителями *авт.*)”¹.

В стародавній Греції вже в V – IV століттях до Р.Х. існував досить відпрацьований набір правил, пов'язаних з питаннями війни. Греки розрізняли закони та такі, що не мали законних підстав.² Греки не знали різниці між комбатантами та некомбатантами. Були норми, які передбачали обмеження використання певних видів озброєнь. Головними серед них були норми щодо нейтралізації храмів та інших культових закладів. Греки не знали режиму полонених. У більшості випадків війна між греками закінчувалась підписанням мирного договору, який забезпечувався клятвою³.

Право війни в Стародавньому Римі було багато в чому схоже на грецьке, однак, воно було більш відпрацьованим та було більш релігійно та філософськи-політично обгрунтованим. Війна починалась з дуже складної процедури, як правило, була жорстокою, з позиції римлян завжди виправданою. Закінчувалась війна або підкоренням противника, або підписанням мирного договору, який часто мав форму договору про союз. Як і в Греції, в Римі був відомий інститут нейтралітету.

¹ Хрестоматия по истории Древнего мира/Под редакцией И.И. Струве.– М.: Учпедгиз, 1960.–Т.1.- ст.101-104

² Прим.: Тут мова вже йде не про філософію, а про закріплення такого поділу в парві Стародавньої Греції

³ Баскин Ю.А., Фельдман Д.И. История международного права.-М.: Международные отношения, 1990. – С. 23

Протягом багатьох століть правове регулювання міжнародних конфліктів розвивалось саме в межах засобів та інститутів, започаткованих в Стародавній Греції та Римі. Розпад Римської Імперії, виникнення на її теренах великої кількості князівств, що невпинно вели між собою війни за територію та інші негативні фактори не могли не загальмувати подальший розвиток міжнародного права в цілому та на розглядувану його частину зокрема. Однак, в міжнародному праві середньовіччя інтенсивно почав формуватися інститут мирного вирішення спорів, найважливішими формами якого були третейські суди та арбітраж. Відомі були й інші мирні засоби вирішення спорів: посередництво, добрі послуги, дипломатичні переговори, жеребкування, тощо.⁴ Інституту некомбатантів в середні віки ще не існувало, а режим полону залежав від соціального статусу полоненого. Хоча й повільно, в середні віки починають юридично оформлюватись інститути нейтралітету та демілітаризації.

Наступним важливим кроком в розвитку права міжнародного конфлікту стали⁵ Гаазькі конференції миру, які відбувались в кінці XIX на початку XX століття.

Головним завданням, яке ставили перед собою 26 держав-учасниць, було забезпечення миру та обмеження озброєнь. Всього в Гаазі було прийнято 13 конвенцій та ряд декларацій, які охоплювали широке коло питань. Зокрема, I та II конвенції були присвячені правому регулюванню мирного вирішення спорів. Перша з конвенцій була своєрідним кодексом здійснення добрих послуг, посередництва та діяльності міжнародних слідчих комісій. Конвенція створила Постійну палату третейського суду, яка стала прототипом для майбутніх міжнародних судових органів – Постійної палати міжнародного правосуддя Ліги Націй та Міжнародного суду ООН.

Ключовими діючими особами у попередженні, розв'язанні військових конфліктів та контролі над ними є ООН, інші багатосторонні та регіональні організації, окремі держави, які діють поодиночі чи в спеціальних комбінаціях, та окремі державні діячі та діячки. Найкращі результати, коли вони діють узгоджено, як сталося, наприклад, 1994 року в Гаїті, де ООН заклала засади для врегулювання, США забезпечили воєнні «м'язи», а колишній

⁴ Там само. – С. 62

⁵ Прим.: Мова йде не про галузь міжнародного права в її сучасному розумінні, а про сукупність норм, покликаних врегулювати даний сегмент відносин між державами.

президент Джиммі Картер та інші діячі додали свою персональну дипломатію.

Біда може статися, якщо миротворчі сторони діють з перехресними цілями, як це сталося в Боснії та Герцеговині між ООН і НАТО щодо повітряних атак на позиції боснійських сербів. У деяких випадках найкращим рішенням є розподіл праці. ООН утримувала лідерство в миротворчих зусиллях в Таджикистані і абхазькому конфлікті в Грузії, в той час як Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) здійснювала керівництво в Нагірному Карабаху та Азербайджані, в Молдові і південно-осетинському конфлікті в Грузії.

Окремі країни можуть підживлювати і підштовхувати мирні процеси. Нідерланди організовували мирні переговори між філіппінським урядом і Національним демократичним фронтом (НДФ), які не мали успіху. Центрально-Африканська Республіка і Габон намагалися бути посередниками в урегулюванні конфлікту в Чаді.

Неурядові організації також були залучені до мирних переговорів, включно з Римською католицькою громадою в Римі, коли намагалися добитися миру між алжирськими фракціями, як це було раніше в Мозамбіку.

Метою зусиль світової спільноти з попередження світової війни мало б стати «розсіювання конфліктів за допомогою збільшення кількості незалежних політичних центрів. Понадцентралізація небезпечна. Багато дрібних конфліктів не мають такі серйозні наслідки, як один великий». Прогноз: Можливо, з часом у зоні держав, які демонструють різні прояви націоналізму і не бажають сліпо слідувати ані за Сполученими Штатами, ані за Радянським Союзом, виникне третій, четвертий або п'ятий центр світової сили, що змінить двополюсну структуру і створить умови для стабільнішої рівноваги сил...»⁶

Примирення серед мирних засобів вирішення спорів в міжнародному житті поєднує в собі встановлення фактів і посередництво. Як правило, воно здійснюється узгоджувальною комісією. В більшості багатосторонніх конвенцій передбачений такий спосіб формування слідчої комісії. Кожна з сторін призначає

⁶ Wright Q. Problems of Stability and Progress in International Relations. Berkley and Los Angeles, 1954, p. 157-158

до її складу одну людину з громадянством своєї країни і одну – з громадянством іншої держави. Ці члени призначають п'яту особу, яка буде головою.

Скажімо, в міжнародному торговому обороті розрізняють три види примирення.

Перший має основний характер і визначається Узгоджувальним регламентом ЮНСИТРАЛ⁷ 1980 року. **Два інших** мають більш приватний характер і відповідно називаються mini-trial і med-arb.

Ідея mini-trial виникла з американської юридичної практики і передбачає, у випадку спорів, зустрічі правників обох сторін із залученням обраних ними експертів, які у присутності рад директорів намагаються спільними зусиллями досягти угоди, яка задовольняла би обидві сторони. Юристки і юристи не висловлюють претензій від імені своїх довірителів, просто намагаються пояснити свою законну позицію протилежній стороні, пропонують певні поступки, не порушуючи при цьому інтереси сторони, яку представляють. Такі зустрічі часто є способом ведення переговорів.

Пізніше практика mini-trial появилася і в континентальному праві. 1985 року були прийняті процесуальні правила, які застосовуються Торговою палатою в Цюріху. Відмінність від американської в тому, що процес примирення здійснюється трьома особами, призначеними Торговою палатою.

Med-arb об'єднує два різних способи позасудового розгляду спорів, а саме класичного примирення та арбітражу в ситуації, коли сторони в договорі не прийняли пропозиції з попередження спору, запропоновані посередньою стороною, тобто стороною примирення.

⁷ ЮНСИТРАЛ (UNCITRAL – United Nations Commission on International Trade Law) – Комісія ООН з міжнародного торгівельного права

Примирення (медіація) широко застосовується в США, де явище виникло на початку 60-х років як суспільно значуща діяльність. Це закономірно в країні з високою самостійністю окремих структур суспільства. В країні існують приватна і державна служби медіації. До підготовки медіаторів широко залучаються школи – в більше як 30 штатах впроваджуються шкільні програми навчання та практики молоді в альтернативному розв'язанні конфліктів. Активно використовується досудове застосування медіації для примирення сторін. Слід відзначити, що в цьому випадку медіатори не являються юристами та юристками.

За висловом Йогана Гальтунга, існують так звані, “викрадені конфлікти”, тобто ситуації, які розв’язуються третьою стороною без згоди двох, що в цьому конфлікті, власне, і задіяні. В чому ж ця відмінність?

“Викрадення конфлікту”

Вирішення проблеми іде від тих, хто викрадають конфлікт (судді), які обмежені законом.

Медіація

Форма управління конфліктом, яка залучає третю особу – медіатора – яка допомагає в обговоренні та розв’язанні проблеми. ***Рішення проблеми іде від тих, хто задіяні в конфлікті, а не від медіатора.*** Медіатори не дають порад і не приймають рішення. Домовленість про медіацію зосереджується на майбутньому.

Але, безумовно, не варто думати, що медіація – це панацея від усіх негараздів. І перший, і другий підхід мають свої “за” і “проти”. Перший підхід умовно назване “суд”, а другий – “медіація”.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

підтримує організації, які працюють для реалізації рівних можливостей жінок і чоловіків

СУД

За

- Суддя – неупереджена особа і приймає обов’язкове рішення.
- Обидві сторони зможуть розповісти свої історії, залучаючи для підтримки свідків.
- Не існує спеціальних правил, яких треба дотримуватися для забезпечення справедливості.
- Суддя, як неупереджена особа, звертатиметься до закону і на його основі прийматиме рішення.

Проти

- Обидві сторони вимушені згадувати минуле, а не зосереджуватися на майбутньому.
- Сторони можуть не продовжувати стосунки по закінченні розгляду справи.
- Не існує згоди щодо того, як сторони мають поводитися по закінченні слухання справи в суді.
- Одній чи обом сторонам можуть не сподобатися рішення судді.

МЕДІАЦІЯ

За

- Справедливість, нейтральність, об’єктивність.
- Кожна сторона описує проблема зі свого боку, і це не забороняється законом.
- Сторони мають можливість послухати одна одну і почути, як бачить проблему інша сторона.
- Сторони безпосередньо беруть участь у розв’язанні проблеми.
- Сторони будуть більш схильні підтримувати свої стосунки.
- Процес може бути дешевшим і займати менше часу.

Проти

- Сторони безпосередньо беруть участь в пошуку рішення, яке задовольняє обох. Це може ускладнити та затягнути процес.
- Сторони повинні сідати за один стіл і обговорювати проблему, але люди не завжди готові це робити.
- Сторони можуть перейматися недостатністю забезпечення правовою санкцією угоди, що була досягнута.
- Одна сторона може бути більш балакучою чи агресивною, тоді інша може відчувати себе пригніченою.

Наступні “п’ять кроків” мають назву “медіація” (від слова media - середина). Цю методику можна використовувати як наступний етап після опанування навичок успішного спілкування.

Це можуть бути різні підходи, але важливо пам’ятати, що певними елементами (інколи вони можуть називатися інакше, ніж в цій книзі) треба оволодіти обов’язково.

Серед навичок можна відзначити наступні:

- активне слухання і комунікації;
- аргументоване аналітичне мислення
- навички з розв’язання проблем
- здатність до співробітництва
- робота в команді
- міжгрупове спілкування
- ведення переговорів і медіацій
- відстоювання позиції

Етапи можна описати, зокрема, так:

- визначення проблеми
- збір даних про проблему
- генерація ідей та альтернативних шляхів з вирішення
- вибір оптимального
- впровадження рішення

1. Вступ

1. Назвіть себе самі та попросіть тих, хто в стані конфлікту, назвати свої імена. Подякуйте їм за те, що вони прийшли.

2. Поясніть, що існують чотири правила, які допомагають розв'язати суперечки:

намагатися вирішити проблему

не ображати словами чи діями

не переривати

намагатися бути якомога чеснішими

3. Спитайте кожну конфліктуючу сторону, чи погоджуються вони з правилами.

4. Поясніть, що будь-що, сказане тут, є КОНФІДЕНЦІЙНИМ, за винятком фізичних образ, спроби самогубства, наркотиків чи зброї.

2. Послухаємо - що сталося

1. “Сторонні” вирішують - хто почне першим.
2. Попросіть “сторону №1” розповісти її історію.
3. Повторіть, що ви почули за допомогою Активного Слухання.

викладіть факти

змалюйте їхні почуття

“звуки, подібні тому, що ви почули...”

“так вам здалося...”

Повторіть кроки 2 - 3 із “сторonoю №2”.

Поки що ЖОДНИХ рішень!

3. Визначення Проблем та Інтересів

1. Інколи, після того, як кожна з сторін розповість свою історію, ви можете вже скласти перелік проблем та інтересів. Якщо так, переходьте до номера 2.

Якщо ви не певні, що проблеми та інтереси зрозумілі, задайте більше запитань. Ви можете сказати тим, хто сперечається:

“Мені хотілося б задати кілька запитань, що б краще зрозуміти проблеми, які ви намагаєтесь вирішити”.

Приклади:

“Розкажи мені більше про...”

“Як довго це відбувалося?”

“Коли це сталося?”

“Що ви відчували?”

“Чому ви так подумали?”

“Що ви хотіли б побачити зараз?”

Поки що жодних рішень!!

2. Скажіть кожному і кожній із тих, хто сперечається, як ви бачите перелік їхніх інтересів:

“ _____, я чув(чула), що ви сказали _____, _____, _____.”

Це правильно? Я нічого не переплутав (переплутала)?”

ЗАРАЗ час допомогти їм знайти вирішення проблеми!

4. Знайдіть рішення

Що вони можуть зробити?

Зараз:

Спитайте сторону №1

“Що ви можете вже зробити для вирішення проблеми?”

Спитайте сторону №2

“Що ви можете вже зробити для вирішення проблеми?”

У майбутньому:

Спитайте сторону №1

“Як ви могли б діяти інакше в майбутньому, щоб подібна проблема не виникла?”

Спитайте сторону №2

“Як ви могли б діяти інакше в майбутньому, щоб подібна проблема не виникла?”

Допоможіть знайти рішення, які вони вдвох вважають добрими.

Це щось надзвичайне? Коли про це скажуть, де, хто, як?

Чи може кожна із сторін зробити те, про що вони зараз говорять, що вони це зроблять?

Чи погодилися обидві сторони на щось спільне?

5. “Обкладинка”

1. Для попередження пліток попросіть кожну з сторін сказати іншим, що конфлікт був розв’язаний.
2. Якщо було досягнуто згоди, підпишіть угоду (письмово чи усно).
3. Привітайте тих, хто сперечався.
4. Після того, як вони підуть, привітайте себе, що важка робота позаду.

СЛОВНИЧОК В ДОПОМОГУ

А

АНАЛІЗ - мислене розчленування предмета, явища, поняття на окремі частини, ознаки, якості і виділення цих компонентів.

АНАЛІЗ ПАРЕТО – принцип 80 на 20 використовується у вирішенні проблем (20% зусиль дають 80% результату). Він говорить нам як важливо відокремити значне мале від неважливого великого.

АНАЛІЗ РИЗИКІВ – використовуючи два стовпчики (Т – стовпчик) для вирішення проблеми, зліва записуються ризики, а справа – шляхи їх подолання (баланс лівого і правого стовпчиків).

В

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ – надання словесної форми

ВИВЧЕННЯ ВИПАДКУ – техніка, призначена для навчання в групі методам розв'язання проблем і прийняття рішень. Роль лідера полягає в тому, щоби бути каталізатором, а не повчати присутніх.

Г

ГРА – форма дії в умовних ситуаціях, спрямована на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, зафіксована в засобах виконання предметних дій. При цьому виховуються моральні якості людини, вона формується психологічно як особистість.

Г

ГЕНДЕР – відповідає соціально побудованим ролям і відповідальностям жінок і чоловіків.

Концепція гендеру також містить очікування щодо характеристик, схильності і поведінки жінок і чоловіків (жіночість і мужність).

Ці ролі і очікування

- вивчаються,

- змінюються з часом,

відмінні всередині і між культурами.

Соціальне знання гендеру призводить до того, що ми сприймаємо жінок і чоловіків більш відмінними, ніж вони є насправді.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ – становище, коли жінки і чоловіки користуються однаковим статусом. Гендерна рівність означає, що жінки і чоловіки мають рівні умови для реалізації прав людини повною мірою, а також потенціал для сприяння національному, політичному, економічному, соціальному та культурному розвитку і отриманню вигоди від його результатів.

Тому гендерна рівність означає рівне поцінування суспільством як подібного, так і відмінного, що є між чоловіками і жінками, а також тих ролей, які вони виконують.

ГЕНДЕРНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ – це процес справедливого існування і для жінок, і для чоловіків. Щоби забезпечити справедливість, заходи повинні бути прийнятними для компенсування історичних та соціальних перешкод, які існували та існують перед жінками та чоловіками при досягненні ними бажаних позицій. **СПРАВЕДЛИВІСТЬ ВЕДЕ ДО РІВНОСТІ.**

Д

ДЕБАТИ – техніка залучення присутніх до формально структурованих обговорень суперечливих поглядів на одну і ту ж проблему.

ДЕДУКТИВНИЙ ВИСНОВОК (дедукція) - процес переходу від судження про загальні положення до суджень, що виражають окремий випадок.

ДЕЛЬФІЙСЬКА ТЕХНІКА – в методах розв’язання проблем техніка пошуку консенсусу, коли ідеї генеруються індивідуально і анонімно письмово, а потім “фільтруються” кілька разів самими учасницями і учасниками. В більш сучасній версії група збирається і опитується щодо переваг; вибір робиться індивідуально без обговорення.

ДІАЛОГОВИЙ МЕТОД – підхід до навчання, який характеризується співпрацею і сприйняттям взаємності і заміності ролей тих, хто вчать, і тих, хто вчаться, в атмосфері довіри і взаємного сприйняття. Згідно цього методу, всі вчать і всі вчаться.

ДОСЛІДЖЕННЯ В ДІІ - дослідження, в якому теорії і техніки суспільних наук комбінуються з практичною політикою для впровадження соціальних змін. Якщо традиційні дослідниці і дослідники дають об’єктивний аналіз суспільних явищ, то дослідниці і дослідники в дії свідомо взаємодіють з суб’єктами дослідження.

Марія Мієс описує феміністські стратегії, які перекладають досвід життя в рольові ігри і колективно залучають суб’єктів в проекти і дослідження історії і політики (Мієс, 1983).

Дослідження в дії - це методологія, яка дозволяє жінкам вивчати жінок інтерактивним способом без штучного розподілу об’єкт - суб’єкт між тим, хто досліджує, і тим, кого досліджують. (Цей спосіб використовується, зокрема, в проекті «Уповноважена освіта» - прим. редакції)

I

ІНДУКТИВНІ ВИСНОВКИ (індукція) - процес переходу суджень від одиничних, часткових до загальних.

ІНСТРУКТИВНО-ПРАКТИЧНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ – метод, безпосередньо пов'язаний з керуванням практичними діями тих, хто вчиться, який передбачає відпрацювання навичок конкретних практичних дій.

ІНТЕРАКЦІЯ – динаміка між учасниками і учасницями, включно з моделями комунікацій, стосунками і ролевими припущеннями.

ІНФОРМАЦІЙНО-ПОВІДОМЛЮВАЛЬНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ – метод, який полягає у викладанні фактів і висновків без достатнього пояснення, узагальнення і систематизації. Цьому методу відповідає виконавчий метод навчання.

K

КОМУНІКАЦІЯ – обмін інформацією, спілкування.

КОНФЛІКТ – найгостріший спосіб розв'язання значимих протиріч, які виникають в процесі взаємодії сторін.

“КРИГОЛАМ” – структурована, вільна від змісту вправа, призначена розслабити присутніх, познайомити одне з одним, додати енергії.

КУЛЬТУРА – в широкому антропологічному розумінні складається з усього, що вироблене людством, як матеріального (створене, розроблене, сформульоване, побудоване), так і нематеріального (ідеологія, система цінностей, мораль), а також соціальні класи і соціально-політичний устрій.

M

МЕТА – очікуваний результат діяльності, спрямований на предмет, з допомогою якої суб'єкт має намір задовольнити ту чи іншу потребу. При визначенні остаточних результатів навчання з конкретної дисципліни мета конкретизується відповідно до ролі і місця цієї дисципліни у формуванні фахівця.

МЕТОД ФІЛПС 66 – механізм, який дає можливість групі з шести учасниць та учасників під час тренінгу чи семінару виробити ідеї чи рішення, релевантні до проблеми. Ідеї генеруються в перші п'ять хвилин, а пріоритети розставляються в останню шосту хвилину призначеного часу.

МЕТОДИ МАЛИХ ГРУП – термін, який використовується для опису застосування малих груп в ідентифікації та розв’язанні проблем. Відомий також як метод “група в дії”.

МОДУЛЬ (логічна блок-структура) - самостійний розділ (або тема) курсу, що розглядає певне фундаментальне поняття, тобто явище, закон, структурний план або групу споріднених питань.

МОЗКОВИЙ ШТУРМ – засаднича та дуже популярна техніка для розв’язання проблеми групою. Може використовуватися для визначення проблем, пошуку причин їх виникнення та пропонування можливих рішень. Техніка віддає перевагу кількості відповідей, а не їх якості чи цінності.

МОТИВИ – психічне явище для спонукання до виконання тієї чи іншої дії, вчинку.

Н

НАВИЧКА – здатність особистості вправно виконувати цілеспрямовані дії без спеціально зосередженої на них уваги, але під контролем свідомості. Розрізняють навички розумові (мислення, пам’ять), сенсорні (навички сприймання), рухомі (психомоторні) та вольові. Навички формуються на основі засвоєних знань у процесі виконання спеціальних вправ.

НАВЧАННЯ ДОСВІДОМ – метод, який використовує наявний досвід тих, хто вчиться, щоби вчитися в свого досвіду; синонім навчання відкриттями. Нині контрастує з традиційними, дидактичними методами навчання.

П

ПОТРЕБА – психічне явище, відображення прагнення особистості до одержання необхідних умов життєзабезпечення і розвитку.

ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ – метод, який базується на повідомленні викладачем навчальної інформації з докладним поясненням і описом, розкриттям сутності нового поняття, явища предмета за допомогою слова, наочності й практичних дій при створенні в аудиторії відповідного емоційного настрою, який дає змогу розгальмувати механізм сприйняття. Цьому методу відповідає репродуктивний метод навчання, що означає розуміння пояснень учителя чи вчительки й усвідомлене сприйняття знань. Метод дістав найбільше поширення серед викладачок та викладачів вузів.

ПОЯСНЮВАЛЬНО-ЗБУДЖУЮЧИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ – метод, що ґрунтується на поєднанні в процесі навчання пояснювального методу і вирішення проблемних і пізнавальних завдань, проблемних питань та ситуацій. Цей метод використовується найдосвідченішими викладачами та викладачками.

ПРАКТИЧНІ ПОТРЕБИ – невідкладні предмети першої необхідності (вода, притулок, продукти, дохід і охорона здоров’я) в специфічному контексті.

ПРИНЦИП – первокорінь, що лежить в основі певної теорії науки. Внутрішнє переконання людини; основне правило поведінки.

ПРОБЛЕМА (як категорія дидактичної логіки) – знання про невідоме, різновид запитання, відповіді на яке не існує в накопичених знаннях і тому вимагає відповідних дій для одержання нових знань.

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ – система оптимального керування пізнавальною, творчою і практичною діяльністю студенток і студентів, заснована на певному розумінні закономірностей процесу мислення й умов засвоєння знань, розвитку творчих здібностей.

ПРОБЛЕМНА СИТУАЦІЯ – обставина, коли перед студентом чи студенткою постають нові умови й інформація, за яких вони не можуть прийняти рішення на основі своїх власних знань і досвіду, тому мають відшукувати нову інформацію і набувати новий досвід.

ПРОГНОЗ – науково аргументоване передбачення, що дає випереджуючу інформацію про розвиток певних явищ, процесів у майбутньому.

ПРОЦЕС (лат. рух вперед) – послідовна закономірність зміни якихось явищ, станів тощо; сукупність послідовних дій для досягнення певного результату відповідно до мети.

Р

РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ – новоутворення в структурі знань, умінь, навичок, поведінки студентів і студенток відповідно до мети навчання.

РОЛЬОВА ГРА – техніка тренінгу, в якій учасниці та учасники програють ролі та конкретні життєві ситуації. Поєднує в собі форми інсценування та навчання досвідом.

РУХАВКА – вправи, призначені для стимулювання групи після періоду слабкої активності, втоми чи напруження.

С

СИНТЕЗ – мислене об'єднання в єдине ціле окремих частин, ознак, якостей предметів, явищ або понять.

СПОНУКАЛЬНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ – метод, який зводиться до постановки проблемних завдань для самостійного вирішення студентками та студентами. Роль тих, що викладають, в тому, щоби збагатити логікою дій, методами пошуку рішень, але не приймати рішення за студентів і студенток. Метод характеризується максимальною самостійністю дій тих, хто навчається.

СТЕРЕОТИП – узагальнені віра в те, що члени певної групи, яку можна визначити, подібні і діють за схемою, коли люди сприймають ці групи .

СТРАТЕГІЧНІ ІНТЕРЕСИ – відповідають відносному статусу жінок і чоловіків у суспільстві. Ці інтереси змінюються залежно від контексту і відповідають ролям і очікуванням, а також гендерному розподілу праці, ресурсів і влади. Стратегічні інтереси можуть включати набуті права, зникнення різниці в зарплатні, захист від домашнього насильства, збільшення участі в прийнятті рішень і контроль жінками їх власних тіл.

Т

ТЕРПИМІСТЬ - Терпимість означає повагу, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, наших форм самовираження і способів проявлень людської індивідуальності. Їй сприяють знання, відкритість, спілкування і свобода думки, совісті, переконань. Терпимість - це гармонія і різноманіття. Це не лише моральний обов'язок, але й політична і правова потреба. Терпимість - це чеснота, яка робить можливим досягнення миру і сприяє заміні культури війни культурою миру.

Терпимість — це не поступка, поблажливість чи потурання. Терпимість - це, насамперед, активне ставлення, яке формується на підставі визнання універсальних прав і основних свобод людини. При жодних обставинах терпимість не може слугувати виправданням посягань на ці основні цінності, терпимість повинні проявляти окремі люди, групи і держави.

Терпимість — це обов'язок сприяти ствердженню прав людини, плюралізму (зокрема, культурного плюралізму), демократії та правопорядку. Терпимість - це поняття, що означає відмову від догматизму, від абсолютизації істини, і стверджує норми, встановлені міжнародними правовими актами в галузі прав людини.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – відсутність або послаблення реагування на певний конфліктогенний фактор

У

УМІННЯ – набута людиною здатність цілеспрямовано, творчо користуватися навичками в процесі практичної, теоретичної й творчої діяльності. Уміння формується різними шляхами на основі знань і навичок у матеріальній, мовленнєвій і розумовій формах

УПОВНОВАЖЕННЯ – наслідок педагогіки звільнення. Влада не надана, а створена в процесі практики, в яку залучені ті, хто вчаться за допомогою *діалогового методу*. Зосереджується на культурній трансформації, а не на адаптації.

УПРАВЛІННЯ – сукупність дій, обраних і виконаних на підставі певної інформації і спрямованих на підтримку або поліпшення функціонування об'єкта відповідно до програми (алгоритму). Це основа функціонування багатьох технічних систем, живих організмів та соціальних структур.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

Гіденс Е. Соціологія. Основи. – К., 1999

Діалог різноманітностей. – 1999., № 8

Скиба В., Горбатенко В., Туренко В. Вступ до політології. – К., 1998

Анцупов А.Я., Шипилов А.И.. – Конфликтология. Учебник. – М., 2000

Декларація принципів терпимості Затверджена резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1995 року

Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть. – М. – 1997. – 393 с.

Тынель А., Функ Я., Хвалеи В. – Курс международного торгового права. – М-к. – 1999. – 703 с.

Boulding, Kenneth E. 1989. Three Faces of Power. Newbury Park, CA: Sage.

Bush, Robert A. Baruch and Joseph P. Folger. 1994. The Promise of Mediation. San Francisco: Jossey-Bass.

Gender-Based Analysis: A guide for policy-making, Status of Women Canada, 1996

Gender equity/. Concepts and tools for development. CEDPA

Herrman M. S. – Exploring Deeper Wisdoms Of Mediation: Notes From The Edge. – 2000. – 10 p.

Julius E. Eittington. The Winning Trainer. Third Edition. – Gulf Publishing Company
Rifidn, Janet. 1994. "The Practitionees Dilemma," Pp.204-208 in Joseph P. Folger
and Tricia S. Jones (eds.) New Directions in Mediation: Communication Research
and Perspectives. Thousand Oaks: Sage.

Said, Abdul Aziz and Nathan C. Funk. 1996. "Conflict Resolution and Spirituality:
Reflections on Teaching, Theory, and Practice," The Fourth R 74
(August/September): 1, 4.

Schwerin, Edward w. 1995. Mediation, Citizen Empowerment, and Transformational
Politics. Westport: Praeger.

Steiner, Claude M. 1981. The Other Side of Power. New York: Grove Press.

Tao Te Chiniz. 1988. Stephen Mitchell version. New York: HarperPerennial.

Thresholds in Education. Issues in Freirean Pedagogy. Tom Heaney

Woods, Diane. 1996. "Beyond Basic Training Techniques in Mediation," The Exchange 5 (Summer, #2): 1-3.

Zimmer J.A. – We can do it out! Problem Solving Through Mediation.– Street Law, Inc.–1993. –132 p.

Zumeta, Zena. 1996. "Spirituality and Training," The Fourth R 74 (August/September): 12.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ФОНД надає в Україні гнучку тимчасову підтримку жіночим групам, які працюють в галузі досягнення гендерної рівності.

Наші принципи:

- віра в те, що основні наші принципи – дослухатися, вчитися і поширювати досвід;
- цінність і повага мудрості жінок в усій їх різноманітності;
- віра в те, що жінки самі знають краще, як визначити свої потреби і які рішення запропонувати;
- віра в те, що справжня рівність між жінками і чоловіками є надзвичайно важливим фактором добробуту в усьому світі і, зокрема, в Україні; нині ми визнаємо, що існує певний дисбаланс в цих стосунках;
- віра у важливість жіночого лідерства і компетентності для досягнення позитивних соціальних змін;
- віра в те, що організаційні структури і процеси, які в організаціях відбуваються, повинні відображатися в її принципах.

Ми пишаємося стосунками з усіма нашими благодійницями і благодійниками! Ми знаємо, що вони пишаються тим, що вони нас підтримують і раді бути часткою нашої праці.

“Ви заробляєте на життя стільки, скільки добуваєте, але ви робите життя тим, скільки ви віддаєте” – Уїнстон Черчилль

Ми погоджуємося з тими словами, проте, користуючись нагодою, хотіли би щиро подякувати кожній і кожному, хто безпосередньо мають стосунки до Українського жіночого фонду. ЩИРО ДЯКУЄМО!

ЯК СПІВПРАЦЮВАТИ З УКРАЇНСЬКИМ ЖІНОЧИМ ФОНДОМ

Для жінок і чоловіків, які хотіли би висловити фінансово своє визнання глобальної взаємозалежності і важливості внеску жінок в процеси розвитку, Український жіночий фонд – відповідний механізм.

В одному давньому місті не було джерел води. Єдине джерело було за п'ять кілометрів і лише один водоноша носив воду з цього джерела. Але щоразу, приходячи в місто, він помічав, що одне цебро повне, а друге має половину води, яку він набирав у джерелі. Водоноша подивився і побачив, що одне цебро протікає. В розпачу пішов він до правителя міста і поскаржився, що робив пустопорожню працю, бо даремно розливав воду, не доносивши її до людей. Мудрий правитель покликав його за місто і спитав:

- Що ти бачиш наліво від стежки, якою ти ходив до джерела?
- Порохняву і запустіння.
- А що ти бачиш направо від стежки?
- Рясніють яскраві квіти.
- ...

Якщо Ви пожертвуєте на них можна буде

- 1 гривню придбати 2 конверти для розсилки потрібної інформації
- 3 гривні оплатити майже 20 квт-годин електроенергії, витраченої на роботу комп'ютера протягом 100 годин
- 10 гривен розмножити 1 сторінку буклету форматом А-4 в кількості 40 копій
- 30 гривен оплатити міські телефонні розмови за 1 місяць
- 100 гривен проїхати на тренінг і з тренінгу між Києвом і Харковом
- 300 гривен оплатити оренду кімнати площею 20 кв.м протягом 2 місяців
- 1000 гривен придбати принтер Epson Stylus Color
- 3000 гривен придбати комп'ютер Pentium
- 10000 гривен надрукувати 5000 брошур форматом А 4 на 20 сторінках

Подумайте, скільки води у Вашому цебрі? Скільки краплин Ви можете вронити на квіти?..